

FINANCIAMENTO DOS CENTROS NA UNIVERSIDADE DE VIGO

Introdución. O modelo actual de financiamento dos centros

A Universidade de Vigo, ao longo dos vinte e cinco anos de vida da institución, foi creando e consolidando escolas e facultades universitarias. A fusión das dúas escolas de enxeñaría industrial deixou en vinte e un o número actual de centros propios.

En paralelo a este proceso de despegue, foise dotando de financiamento aos centros para facilitar a autonomía na toma de decisións as equipas de dirección e decanatos. Este financiamento básico é o que definimos coma estrutural, e foi variando de composición ao longo dos anos.

A derradeira actuación, aplicada por primeira vez neste exercicio 2015, supuxo a desaparición do orzamento dos centros das partidas que financiaban as subministracións de enerxía e aquecemento. Esta decisión, pactada coas direccións, tomouse para procurar un aforro de custos pola vía da contratación centralizada. Nun exercicio de corresponsabilidade, os centros manterían a responsabilidade sobre os seus consumos, de xeito que o aforro derivado do dobre efecto (compra centralizada e uso responsable nos centros), sería medido e entregado ás escolas e facultades para o seu emprego, situación que está a suceder nestes días.

O financiamento básico complementábase con achegas de carácter finalista ou por obxectivos. Entre as primeiras, a máis salientable é o reparto de fondos para laboratorios e seminarios docentes. Tamén, pola súa novidade neste ano, os centros con titulacións de grao con dificultades para acadar o número mínimo de estudantes recibiron contías (6.000 €) para a difusión e coñecemento das súas titulacións.

Dentro do financiamento por obxectivos, as accións na área de Calidade (singularmente o VAD), e os contratos programa, premian o logro de obxectivos que supoñen creación de valor para a sociedade e que, pola vinculación dos indicadores dos contratos programa ao Plan de Financiamento do Sistema Universitario Galego (2011-2015), implicaban tamén unha achega de fondos á nosa universidade.

Financiamento estrutural: Necesidade de definir criterios obxectivos

O financiamento dos centros, e en particular o financiamento estrutural, foi pasando por modificacións ao longo destes anos. Asemade, a realidade das propias escolas e facultades foi variando coa evolución do sistema universitario. A aparición de novas titulacións ou a adaptación ao Espazo Europeo de Educación Superior, coa chegada dos graos e mestrados oficiais e a desaparición das diplomaturas e licenciaturas, son grandes mudanzas, que afectaron ao número de estudantes e docentes e á caracterización dos centros. Outros cambios son cualitativos, como a política de acreditación das titulacións, a extensión dos créditos de carácter práctico ou a internacionalización cos programas de intercambio.

Toda esta realidade vital, en constante transformación, afectou substantivamente ás necesidades de financiamento estrutural; sen embargo, este non foi modificado, de xeito que actualmente non responde a criterios ou variables obxectivos. A estabilización dos fondos estruturais no ano 2012 e a aparición dos contratos programa supuxo unha mellora no financiamento total dos centros durante os últimos tres anos, pero non definiu criterios para o reparto orixinal dos fondos estruturais.

Un reparto que debeu ter sentido na súa orixe, a medida que se conformaban os novos centros, adoce hoxe de xustificación, pola ausencia de correspondencia entre as necesidades de fondos e a súa distribución. Precisamos, daquela, establecer criterios obxectivos e transparentes, de xeito que toda a comunidade universitaria coñeza e comparta o modelo de reparto.

Criterios para o reparto do financiamento estrutural

Entendendo, por tanto, que é preciso crear un modelo actualizado e obxectivo que defina o financiamento estrutural, é preciso definir as variables a considerar. Neste senso, o primeiro a ter en consideración son as principais referencias de ingresos e de gastos en relación cos propios centros.

Pola parte dos ingresos, as achegas aos centros proceden da propia universidade, e desta, a súa vez, a maior parte dos ingresos son resultado das transferencias da comunidade autónoma, que ven de aprobar un novo Plan de Financiamento do Sistema Universitario Galego 2016-2020 (PFSUG). No PFSUG considéranse, basicamente, os dous tipos de financiamento que mencionamos neste documento: un financiamento estrutural e un financiamento por resultados.

Para o financiamento estrutural, o criterio que en última instancia determina o reparto de fondos é o número de créditos matriculados, entendendo que a docencia, medida en tamaño deste xeito, é a que define as necesidades de profesorado e de PAS. En consecuencia, este é o criterio co que a Universidade de Vigo vai recibir as transferencias dende o PFSUG, e consideramos, en consecuencia, que debe ser o dato máis relevante para o reparto de fondos aos propios centros de institución.

En segundo lugar, é preciso determinar criterios pola parte dos gastos que non garden unha correlación ou causalidade excesiva co número de créditos (número de profesores, de estudantes ou de persoal de administración e servizos, por exemplo). No estudo da execución orzamentaria ao longo destes últimos anos, pódese apreciar unha relación directa entre o tamaño dos centros (medido por metros cadrados de superficie) e as necesidades de gasto estrutural.

Outro tanto sucede co que historicamente se define coma “experimentalidade” nos estudos. O custo da docencia nestes estudos é maior do que nos estudos non suxeitos a este perfil, polo que é preciso definir un coeficiente de experimentalidade para aplicar sobre o número de créditos.

Por último, consideramos que existe unha clara economía de escala nos centros en función do tamaño. Se, por exemplo, realízase unha actividade (seminarios, conferencias...) o custo é semellante para un reducido número de profesores ou estudantes ou para un número grande. Noutros casos, evidentemente, o custo é en proporción ao número de persoas que participan das actividades. En consecuencia, debemos asumir que é necesario un efecto equilibrador para os centros máis pequenos, que deben ofrecer un conxunto de prestacións aos membros das escolas e facultades sen beneficiarse desa economía de escala.

O modelo de reparto do financiamento estrutural

De acordo co definido no apartado anterior, propónse un modelo de reparto con base en tres criterios, definidos do modo seguinte:

CRITERIO	PONDERACIÓN
Reparto fixo por centro	30%
número de créditos matriculados	60%
superficie do centro	10%

As definicións e fórmulas de cálculo serán as seguintes:

- Reparto fixo por centro: Distribuirase un porcentaxe do 30% do financiamento estrutural entre o total dos centros da universidade, considerando a necesidade da prestación dun conxunto de servizos que deben ser prestados á comunidade universitaria dende as escolas e facultades, con independencia do seu tamaño.

Con independencia do anterior, e resultado de basear a maior parte do modelo en factores ligados ao tamaño (créditos e superficie), é posible que os centros máis pequenos da institución se vexan afectados moi negativamente en termos porcentuais. De ser este o caso, fixarase unha contía mínima para garantir a prestación dos servizos.

- Número de créditos matriculados: Será o número total de créditos matriculados en títulos oficiais ofrecidos polos centros. Tomarase como referencia o número de créditos matriculados a día 31 de outubro de cada ano, para permitir o seu cálculo e inclusión nos orzamentos do seguinte exercicio.

Os créditos serán ponderados coa aplicación dun coeficiente de experimentalidade equivalente á ratio entre os prezos de matrícula nas titulacións de grao de tipo A e de tipo B, definido pola Consellería de Cultura e Ordenación Universitaria para cada curso académico. En concreto, para o curso 2015-2016, foi fixado no Real Decreto 90/2015 de 18 de xuño e publicado no Diario Oficial de Galicia de 2 de xullo de 2015. O prezo definido para cada crédito de tipo A é de 9,85€ e o prezo para cada crédito de tipo B é de 13,93€. En consecuencia, o coeficiente a aplicar para 2016 será $13,93/9,85 = 1,414213$. Esta ratio será aplicada tamén para as diferentes categorías de mestrados.

- Superficie do centro: Será o número total de metros cadrados imputables a cada centro. Tomarase como referencia o dato empregado na contabilidade analítica da Universidade de Vigo, que procede de información subministrada pola Unidade Técnica.

- Reparto fixo por centro: É o reparto a partes iguais entre os centros do 30% do orzamento para asegurar un mínimo a todos e compensar as economías de escada derivadas do tamaño.

Os contratos – programa. Avaliación e proposta de mellora

A Universidade de Vigo puxo en marcha o financiamento por contratos – programa coas escolas e facultade no ano 2012. Contratos que foron de aplicación nos orzamentos de 2013, 2014 e 2015. Foi este un proceso elaborado cun amplo consenso, aprobado sen un voto en contra no Consello de Goberno e asinado polos 21 centros da institución, e que supuxo un salto no compromiso do conxunto da universidade por mellorar os seus resultados en docencia, investigación e transferencia, xa que o financiamento estaba en función da mellora medible dos seus resultados.

Co súa posta en marcha, dábase cumprimento a unha peza importante do Plan Estratégico 2008 -2012, poñía en liña aos centros cos compromisos asumidos pola universidade no Plan de Financiamento do Sistema Universitario Galego 2011-2015, PFSUG (2011-2015).

Pasados agora tres anos, e ante a posta en marcha dun novo PFSUG (2016-2020), consideramos necesario realizar unha valoración do resultado do modelo, así coma incorporar propostas de mellora.

No que toca ao nivel de cumprimento, debemos indicar que, para os tres exercicios de aplicación, a práctica totalidade dos vinte e un centros viron mellorado o seu financiamento por mor da participación nos contratos.

No que toca ao modelo en si, e á elección de indicadores, a principal limitación é a dificultade para influír en moitos deles, por estar vinculados fundamentalmente á investigación, un ámbito no que as posibilidades de actuación de equipas decanais e direccións é limitada. A construción dun modelo cunha visión máis plural de obxectivos e indicadores pode facilitar o traballo nos centros para acadar mellores resultados.

Cremos, ademais, que a opinión maioritaria das equipas de dirección dos centros sobre as características técnicas é que foron apropiadas, e deben ser empregadas para definir o novo modelo. En particular, as seguintes:

- A achega de fondos cos propios orzamentos, que permite o seu uso dende o comezo do exercicio económico.
- cálculo centralizado, sen precisar de traballo dos centros, que evita cargas administrativas en escolas e facultades.
- A medición de resultados sobre a evolución do propio centro, evitando a comparabilidade entre centros para o reparto, que implicaría tratar por igual realidades heteroxéneas.
- A concepción dos contratos – programa coma premio, construíndo un modelo que transmitía os beneficios de un maior financiamento por resultados no PFSUG 2011-2015.

Agora ben, coa intención de redefinir o modelo, debemos salienta tamén as situacións que aconsellan cambios.

A primeira, a existencia do novo PFSUG 2016-2020, que será de aplicación no vindeiro exercicio económico 2016. Este novo Plan de Financiamento incorpora novos indicadores por resultados, e suprime parte dos anteriores, aplicados nos contratos. Entendemos necesario redefinir obxectivos para vincular de novo os dos centros cos do conxunto da institución no SUG.

A segunda, a inclusión do VAD no contrato. Esta idea, xa definida no primeiro contrato no 2012, non chegou a ser efectiva dentro do modelo, de xeito que a parte do VAD era na práctica xestionada, medida e repartida con outras características técnicas. Consideramos positivo incluír os principais indicadores do VAD nos contratos – programa, e utilizar os mecanismos aplicados nestes para a determinación e aplicación dos resultados.

En terceiro lugar, a propia evolución dalgúns indicadores. Se a inclusión destes tiña coma intención a mellora nos valores, nalgúns casos cabe entender que o obxectivo xa está acadado, polo que é preciso procurar outros que supoñan novos retos e mellora para os centros. É o caso, por exemplo, da certificación de sistemas de calidade, que pode ser substituída pola implantación das certificacións, ou por acadar niveis elevados de acreditación nos títulos. Tamén o indicador que mide a ratio de doutores entre PDI, que xa está en valores próximos ao cen por cento en moitas escolas e facultades.

Outro factor a ter en conta é a mellora nos sistemas de información, tanto dentro da propia universidade, a través da potenciación da Unidade de Estudos e Programas, coma de información sobre o conxunto do SUG e do SUE. É o caso, por exemplo, da información sobre empregabilidade, un importante obxectivo social que consideramos que agora si é posible incluír entre os indicadores de mellora.

Por último, entre as características técnicas, non estaba incluída a publicación dos resultados obtidos por cada centro. Parece apropiado que na procura dunha transparencia cada vez maior na xestión dos recursos públicos, sexa explícito para a comunidade universitaria e para o conxunto da sociedade cal é o noso desempeño e con que criterios asignamos os fondos, tanto estruturais coma por resultados.

En consecuencia, consideramos positiva a posta en marcha dos contratos – programa nos centros, pero tamén necesaria unha actualización para adaptarse ao novo PFSUG, para incluír o VAD e para definir novos retos compartidos.

O novo modelo de contratos – programa

De acordo coa análise realizada no apartado anterior, procedemos á construción dun novo modelo de contrato – programa que mantén todo o que se considera positivo da experiencia anterior, e incorpora campos de actuación, indicadores e ponderación que signifiquen unha mellora.

Os campos de actuación:

Calidade.- Incorpórase un campo específico de actuación na calidade, que procede da inclusión do VAD, a través do emprego dos seus principais indicadores de nivel I. En calquera caso, a calidade ten unha lóxica transversal, polo que debemos sinalar que indicadores doutros campos de actuación son medidas inequívocas da propia calidade. Pondera un 25% sobre o total dos fondos do contrato.

Docencia.- Mantense e amplíase o campo específico da docencia, resultado da fusión de indicadores do contrato – programa precedente e do VAD. Pondera un 25%.

Investigación.- Adáptanse os indicadores ao novo PFSUG 2016-2020 que, no seu financiamento por resultados, modifica os indicadores utilizados no PFSUG anterior. Pondera un 25%.

Transferencia.- Mantense a transferencia, se ben a natureza de dous dos seus tres indicadores (patentes e empresas que nacen do coñecemento da universidade) fai que o premio sexa a reparto, sen esixencia para o conxunto dos centros. Pondera un 10%.

Emprego.- Achégase como campo de actuación, na medida na que a información actual permite avaliar os esforzos en termos de inserción laboral. Pondera un 10%.

Mobilidade.- Modifícase coma consecuencia do cambio de indicadores no PFSUG 2016-2020. Pondera un 5%.

A táboa de indicadores proposta para medir os avances nos campos anteriores preséntase na páxina seguinte. A definición das columnas que non son o propio indicador é:

Número: Abreviatura do indicador

Equivalencia: Son as correspondencias cos indicadores do novo PFSUG 2016-2020 e do VAD que se viña empregando na Universidade de Vigo. Non incluimos as equivalencias con indicadores dos contratos – programa anteriores, aínda que parte destes son continuidade dos anteriores.

Porcentaxe: É o porcentaxe de ponderación sobre o total do contrato - programa. Incluimos as seis porcentaxes dos campos de actuación, así coma o valor ponderado de cada indicador sobre o total do contrato. O importe total procede de tres contías:

1.- As achegas que se realizaban a reparto no VAD

2.- As achegas derivadas de aumentar nun 20% o orzamento de partida dos centros, fixando nese 20% o cumprimento de obxectivos.

3.- As achegas que se realizaban a reparto no contrato – programa, por mor da natureza dos indicadores.

INDICADORES PARA AVALIACIÓN DO CONTRATO PROGRAMA

Número	INDICADOR	EQUIVALENCIA	%
Calidade			25%
C1	Grao de satisfacción xeral (1/2 estudantes, 1/2 profesorado)	VAD	7,0%
C2	Participación do alumnado nas enquisas de avaliación do profesorado	VAD	2,0%
C3	Participación do PAS en programas de formación	VAD	2,0%
C4	Certificación da implantación de sistemas de calidade na xestión	VAD	7,0%
C5	Acreditación das titulacións en rec. humanos, materiais e resultados	VAD	7,0%
Docencia			25%
D1	Taxa de adecuación das titulacións do Centro	VAD	3,00%
D2	Taxa de abandono	VAD	3,00%
D3	Taxa de rendemento	VAD	3,00%
D4	Taxa de graduación	PGFU-11 VAD	8,00%
D5	Taxa de transición de grao a mestrado	PGFU-10	8,00%
Investigación			25%
I1	Producción científica	PGFU-05	7,0%
I2	Teses de doutoramento defendidas	PGFU-07	6,0%
I3	Relación entre sexenios posibles e obtidos	PGFU-04 I03 PE	6,0%
I4	Ingresos de investigación por proxectos	PGFU-09+ proxectos aut.	6,0%
Transferencia			10%
T1	Contratos por transferencia	PGFU-08	5,0%
T2	Patentes en explotación	PGFU-03	3% (a reparto)
T3	Spin off		2% (a reparto)
Emprego			10%
E1	Tempo medio para atopar emprego	VAD	3,0%
E2	Taxa de desemprego		3,0%

E3	Porcentaxe de estudantes que realizan prácticas externas		4,0%
Mobilidade			5%
M1	Porcentaxe de alumnado estranxeiro e de fora de Galicia matriculado	PGFU-12+fora de Galicia	2,5%
M2	Porcentaxe de estudantes en programas de intercambio	VAD	2,5%

Ficha técnica dos indicadores

Calidade

C1.- Grao de satisfacción xeral.

Mide o grao de satisfacción dos principais grupos de interese implicados no proceso de ensino-aprendizaxe respecto ao desenvolvemento das titulacións.

Modo de cálculo: Resultado da valoración agregada, para unha titulación T e un centro C, de todos os ítems da enquisa de avaliación da satisfacción das titulacións oficiais para

- o estudantado
- o profesorado

C2.- Participación do alumnado nas enquisas de avaliación docente.

Rexistra a participación do estudantado na enquisas de avaliación docente (EAD)

Modo de cálculo: Para un curso académico X, criterio da participación do estudantado nas EAD.

C3.- Participación do PAS en programas de formación

Rexistra a porcentaxe de PAS que participou en programas de formación.

Modo de cálculo:

$$= \frac{\text{nº PAS participante nalgún programa de formación}}{\text{nº PAS por centro}} * 100$$

C4.- Certificación da implantación de sistemas de calidade na xestión.

Rexistra se un centro ten ou non unha certificación de implantación de sistemas de calidade da xestión. Os fondos son a reparto entre os centros que teñen a certificación.

C5.- Acreditación das titulacións en recursos humanos, materiais e resultados.

Mide os resultados do programa de acreditación das titulacións oficiais.

Modo de cálculo: % de titulacións oficiais que conseguen ou renovan a súa acreditación pola axencia de calidade competente (ACSUG) con nivel A ou B. Os fondos son a reparto entre os centros que acadan a acreditación.

Docencia

D1.- Taxa de adecuación das titulacións do centro.

Rexistra a matrícula de novo ingreso en 1ª opción de preinscrición respecto da matrícula de novo ingreso.

Modo de cálculo:

$$= \frac{\text{nº de estudantes matriculados por preinscrición en primeira opción}}{\text{nº total de estudantes matriculados por preinscrición}}$$

D2.- Taxa de abandono.

Porcentaxe de estudantes dunha cohorte de novo ingreso que non se matriculan no estudo no curso seguinte ao de ingreso nin o seguinte (dous cursos seguidos)

Modo de cálculo:

$$= \frac{\text{nº estudantes de novo ingreso no curso X e NON matriculados nese estudo no curso X + 1 NIN no X + 2}}{\text{nº estudantes de novo ingreso no curso X}}$$

D3.- Taxa de rendemento.

Relación porcentual entre o nº de créditos ordinarios superados polas persoas matriculadas e o nº de créditos ordinarios matriculados.

Modo de cálculo:

$$= \frac{\sum \text{créditos ordinarios superados na titulación "T"}}{\sum \text{créditos ordinarios matriculados na titulación "T"}} * 100$$

D4.- Taxa de graduación.

Achega información anual sobre o comportamento no egreso dunha cohorte de ingreso. Defínese coma % de estudantes que finalizan a ensinanza no tempo previsto no plan de estudos ou nun ano académico máis, ou antes

Modo de cálculo:

$$\frac{\text{nº estudantes dunha cohorte egresados no curso n + 1 ou antes}}{\text{nº total de estudantes da cohorte}} * 100$$

D5.- Taxa de transición de grao a mestrado.

Informa do nivel de captación de estudantes de grao para continuar estudos de mestrado.

Porcentaxe de estudantes que ao finalizar un grao comezan un mestrado no curso inmediatamente posterior ao de finalización de grao.

$$\frac{\sum \text{estudantes egresados do curso } t \text{ que inician máster no curso } t + 1}{\sum \text{estudantes egresados en grao do curso } t} * 100$$

Investigación

I1.- Producción científica.

Nº de artigos en revistas científicas incluídas nas bases de datos ISI/JCR ponderados polo índice de impacto da publicación, publicados durante o ano n-1 polo PDI doutor do centro

Modo de cálculo:

$$\text{Nº de artigos en revistas ISI – JCR (ponderadas) / Nº de PDI doutor}$$

I2.- Teses de doutoramento defendidas

Nº de teses de doutoramento lidas no período n/n-3, na universidade, por profesor doutor .

Modo de cálculo:

$$\text{Nº de teses lidas nos últimos 3 cursos / nº de PDI doutor}$$

I3.- Relación entre sexenios posibles e obtidos.

Rexistra a porcentaxe que representan os sexenios de investigación recoñecidos pola Admón. do Estado ata o ano (n-1) sobre o total dos sexenios posibles que corresponden ao PDI do centro no ano (n-1), é dicir, relación porcentual entre o nº de sexenios concedidos ao profesorado e o nº total posible de sexenios deste profesorado.

Modo de cálculo:

$$\text{Nº de sexenios concedidos ao PDI doutor} * 100 / \text{Nº total de sexenios posibles}$$

I4.- Ingresos de investigación por proxectos

Recursos captados por axudas á investigación e proxectos de investigación ao longo do ano n-1. Exprésase como Ingresos procedentes desta actividade por PDI doutor.

Modo de cálculo:

ingresos procedentes de proxectos, convenios e subvencións específicas concedidos por terceiros a investigadores e grupos de investigación / nº de PDI doutor

Transferencia

T1.- Contratos por transferencia

Ingresos por actividades no ámbito do art. 83 da LOU no ano n-1: contratos e convenios formalizados con terceiros para a prestación de servizos de investigación, consultaría e asesoramento. Exprésase como Ingresos procedentes desta actividade por PDI doutor.

Modo de cálculo:

Ingresos por transferencia / Nº de PDI doutor

T2.- Patentes en explotación

Recolle por centro o nº de patentes, así coma os modelos de utilidade, concedidos pola Oficina Española ou Europea de Patentes no ano n-1 por PDI doutor

Modo de cálculo:

A reparto, entre o total dos centros de procedencia do PDI

T3.- Empresas creadas a partir do coñecemento da universidade (Spin-off)

Número de empresas creadas a partir do coñecemento da universidade e tramitadas coma spin-off no ano natural anterior

Modo de cálculo:

A reparto, entre o total dos centros de procedencia do PDI

Emprego

E1.- Tempo medio para atopar emprego

Tempo medio que tarda o estudantado graduado dunha titulación T en atopar un emprego relacionado coa súa formación.

Modo de cálculo:

Dato proporcionado pola ACSUG

E2.- Taxa de desemprego

Porcentaxe de egresados en situación de desemprego.

Modo de cálculo:

Dato facilitado pola ACSUG

E3.- Porcentaxe de estudantes que realizan prácticas externas

Estudantes que realizan prácticas en empresas e institucións, tanto curriculares coma non curriculares.

Modo de cálculo:

Nº de estudantes que realizan prácticas durante o curso n / Nº de matriculados no curso n

Mobilidade

M1.- Porcentaxe de alumnado estranxeiro e de fora de Galicia matriculado

Reconto e porcentaxe de estudantes nados fora de Galicia e matriculados

Modo de cálculo:

$$\frac{\text{nº de estudantes nados fora de Galicia}}{\text{nº estudantes matriculados}}$$

M2.- Porcentaxe de estudantes en programas de intercambio

Reconto e porcentaxe de estudantes entrantes e saíntes que participan nun programa de intercambio estatal ou internacional

Modo de cálculo:

$$\frac{\text{nº de estudantes intercambio}}{\text{nº estudantes matriculados}}$$

Disposición transitoria para aplicación do financiamento dos centros

Para a aplicación do modelo, que pode supoñer un cambio importante no importe que veñen percibindo as escolas e facultades, consideramos un período de transición de tres anos, de modo que a implantación se realice gradualmente.

Se, malia a previsión anterior, algunha Escola ou Facultade ve reducido nese período transitorio e por mor desta causa o orzamento total entre dous exercicios en máis dun 10%, aplicarase unha cláusula de salvagarda para que a redución non supere esa porcentaxe no exercicio, axustada a conta dos centros que reciban un maior incremento relativo de fondos.